

УДК 339.564
 JEL: E23; F40
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-16-23>

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ІНДИКАТОРИ В ОЦІНЦІ ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНОСТІ КРАЇНИ

©2023 ДАШКОВ С. І.

УДК 339.564
 JEL: E23; F40

Дашков С. І. Макроекономічні індикатори в оцінці експортоорієнтованості країни

У статті розглянуто передумови забезпечення експортоорієнтованості країни як логічного наслідку її економічної стабільності на основі аналізу макроекономічних індикаторів та їх порівняння з показниками розвинених країн високотехнологічної експортної спеціалізації. Вирішено завдання оцінки експортоорієнтованості ряду країн з розвинутою економікою та України з використанням валового внутрішнього продукту на душу населення як одного з найпоширеніших макроекономічних показників стану економіки. Було проведено дослідження взаємозв'язку показника ВВП та суми експорту протягом 2012–2022 рр. для ряду розвинених країн, економіка яких характеризується відсутністю сировинного та людського потенціалу (Сінгапур, Нова Зеландія, Бельгія, Словенія, Португалія). Аналіз трендів та індексів приросту обраних показників дає можливість підтвердити високий рівень експортоорієнтованості економік обраних країн. З метою оцінки рівня взаємозв'язку валового внутрішнього продукту із сумою експорту було проведено кореляційний аналіз. Результати аналізу засвідчили наявність прямого кореляційного зв'язку між ВВП і сумою експорту, що може розглядатися як свідчення значущої ролі експортної діяльності в забезпеченні економічного зростання. Підтвердження прямої залежності між сумою ВВП і сумою експорту дає можливість оцінити структуру економіки країн за структурою експорту. Наступним кроком у дослідженні планується здійснити оцінку спеціалізації економіки країни в зовнішній торгівлі за допомогою аналізу структури експорту в розрізі видів економічної діяльності, що дозволить встановити, які саме напрями експорту притаманні країнам з розвинутою економікою, та оцінити рівень їх спеціалізації.

Ключові слова: валовий внутрішній продукт (ВВП), ВВП на душу населення, експорт, експортоорієнтованість, спеціалізація економіки.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 11.

Дашков Святослав Ігорович – аспірант кафедри світової економіки, Державний торговельно-економічний університет / Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: svyatoslvdashkov@gmail.com

UDC 339.564
 JEL: E23; F40

Dashkov S. I. Macroeconomic Indicators in Assessing the Country's Export Orientedness

The article considers the prerequisites for ensuring the export orientedness of the country as a logical consequence of its economic stability on the basis of an analysis of macroeconomic indicators and their comparison with the indicators of developed countries of high-tech export specialization. The task of assessing the export orientation of a number of countries with developed economies and Ukraine has been solved using the gross domestic product per capita as one of the most common macroeconomic indicators of the state of the economy. A study of the relationship between GDP and the amount of exports during 2012–2022 was conducted for a number of developed countries whose economies are characterized by a lack of raw materials and human potential (Singapore, New Zealand, Belgium, Slovenia, Portugal). Analysis of trends and growth indices of selected indicators makes it possible to verify the high level of export orientedness of the economies of the selected countries. In order to assess the level of correlation between gross domestic product and the amount of exports, a correlation analysis was carried out. The results of the analysis showed the presence of a direct correlation between GDP and the amount of exports, which can be considered as evidence of the significant role of export activities in ensuring the economic growth. A verification of the direct relationship between the amount of GDP and the amount of exports makes it possible to assess the structure of the economies of countries by the structure of exports. The next step in the study is to assess the specialization of the country's economy in foreign trade by analyzing the structure of exports in the context of types of economic activity, which will allow to determine which areas of export are inherent in countries with developed economies, and to assess the level of their specialization.

Keywords: gross domestic product (GDP), GDP per capita, exports, export orientedness, specialization of economy.

Fig.: 1. **Tabl.:** 5. **Bibl.:** 11.

Dashkov Sviatoslav I. – Postgraduate Student of the Department of World Economy, State University of Trade and Economics / Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: svyatoslvdashkov@gmail.com

У зв'язку зі зростанням глобалізації та активізацією світової торгівлі конкуренція на зовнішніх ринках стає все жорсткішою, що потребує від держав віднаходження та стабілізації довгострокових конкурентних переваг у міжнародному поділі праці. За таких умов драйвером економічного зростання стає експортоорієнтований вектор розвитку національних економік, наслідування якому сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності держав, забезпечує приплив іноземних інвестицій та впровадження інновацій в експортне виробництво.

Важливість ролі експорту як чинника забезпечення економічного зростання країни та підвищення продуктивності галузевого виробництва визнається науковцями вже протягом багатьох десятиліть [1; 2]. Сучасні зарубіжні та закордонні науковці продовжують наголошувати на важливості формування експортоорієнтованої моделі розвитку як країн загалом [3; 4], так і визначальних з точки зору формування її експортного потенціалу галузей [5] та окремих суб'єктів господарювання [6]. Так, здійснений у роботі [6] аналіз експортної спеціалізації провідних країн-

експортерів (Китай, Німеччина, Гонконг, Японія, Південна Корея) дозволяє дійти висновку, що в умовах сьогодення основою їх експорту є високотехнологічні товари з високим ступенем доданої вартості.

Водночас набуття високого рівня технологічності експорту переважно є еволюційним процесом, залежним від ефективності державної стратегії економічного розвитку. Україна, вочевидь, на даному етапі неспроможна конкурувати на міжнародних ринках з експортерами високотехнологічної продукції, що пояснюється невинним зростанням вимог до рівня технологічності світового експорту, традиційною сировинною орієнтацією вітчизняного експорту та руйнівними наслідками російської агресії для національної економіки. Тим більшу значущість набуває визначення передумов забезпечення експортоорієнтованості країни як логічного наслідку її економічної стабільності на основі аналізу макроекономічних індикаторів та їх порівняння з показниками розвинених країн високотехнологічної експортної спеціалізації, що і є метою статті.

Класичним індикатором оцінювання досягнутого рівня та перспектив економічного розвитку держав світу є валовий внутрішній продукт (ВВП) на душу населення. Даний показник є відображенням рівня економічної активності та якості життя в країні. Також він нівелює розміри країни та її забезпеченість ресурсами, відображає ефективність еконо-

міки країни для власних громадян. Рівень і динаміка ВВП на душу населення вказують на рівень і динаміку економічного розвитку та зростання країни.

Для виявлення певних закономірностей порівняємо ВВП ряду розвинених країн, економіка яких характеризується відсутністю сировинного та людського потенціалу (Сінгапур, Нова Зеландія, Бельгія, Словенія, Португалія) із аналогічними показниками економічного розвитку України. Порівняння значень ВВП між обраними країнами станом на 2021 р. (табл. 1) яскраво демонструє, що загальний валовий продукт не відображає рівень економічного розвитку країни та якості життя в країні: Словенія при значенні ВВП 61 567 млн дол. США має ВВП на душу населення 29 193 дол. США, що перевищує показник України в 6 разів, попри її загальний ВВП – 198 316 млн дол. США.

Порівняльний аналіз показника ВВП на душу населення між обраними країнами з розвиненими економіками та Україною (табл. 2) дійсно відображає відставання української економіки за значеннями цього індикатора в 5–10 разів.

Зазначимо, що при використанні показника ВВП на душу населення як індикатора стану економіки країни слід враховувати методику його розрахунку, а саме: даний показник є відносний, і на його зміну впливає як зміна загального ВВП країни, так і чисельність населення. Аналіз приросту даного показника

Таблиця 1

Валовий внутрішній продукт обраних країн світу в поточних цінах (млн дол. США) у 2021 р.

Показник	Сінгапур	Бельгія	Нова Зеландія	Словенія	Португалія	Україна
ВВП	424 899	599 989	247 685	61 567	250 053	198 316
ВВП на душу населення	64 961	51 875	48 424	29 193	24 264	4 828

Джерело: складено за даними [7].

Таблиця 2

ВВП на душу населення в поточних цінах (дол. США) у 2012–2021 рр.

Рік	Сінгапур	Бельгія	Нова Зеландія	Словенія	Португалія	Україна
2012	53 077	44 824	39 681	22 674	20 577	3 873
2013	53 899	46 849	42 084	23 517	21 654	3 969
2014	55 560	47 897	44 284	24 264	22 109	3 054
2015	51 850	41 147	38 207	20 899	19 252	2 124
2016	53 424	42 076	39 399	21 681	19 986	2 200
2017	56 918	44 274	42 283	23 511	21 483	2 656
2018	58 630	47 683	42 777	26 217	23 573	3 118
2019	58 514	46 733	42 329	26 039	23 333	3 690
2020	52 988	45 255	41 428	25 549	22 177	3 751
2021	64 961	51 875	48 424	29 193	24 264	4 828

Джерело: складено за даними [7].

слід розглядати в динаміці разом із загальним показником ВВП. Порівняльний аналіз приросту ВВП і ВВП на душу населення, а саме, порівняння індексів приросту до минулого року обраних країн (табл. 3), демонструє вплив чисельності населення на обраний показник, а саме: при показнику ВВП України у 2021 р. – 198 316 млн дол. США та ВВП на душу населення – 4 828 дол. США їхні індекси приросту до минулого року складають відповідно 28% та 29%, що свідчить про скорочення чисельності населення на 1% у 2021 р. порівняно з 2020 р.

Отримані досить невеликі відхилення індексів приросту ВВП і ВВП на душу населення свідчать про незначний вплив чисельності населення на показник ВВП на душу населення як індикатора рівня розвиненості економіки країни, тому слід повернутися до твердження: ВВП на душу населення краще демонструє реальний стан економіки країни, її економічної активності та якості життя. Згідно з даними Міжнародного валютного фонду за 2020 р. до країн з розвинутою економікою належать 39 країн із середнім показником ВВП на душу населення – 43 702 дол. США, мінімальний показник – Греція із 17 603 дол. США.

Наступним кроком дослідження є аналіз взаємозв'язку динаміки валового внутрішнього продукту країни та суми експорту й оцінка експортоорієнтованості країни, для чого було розраховано частку експорту в загальній сумі ВВП обраних країн (табл. 4). Отримані результати ілюструють, що більшості країн притаманна експортна орієнтованість економіки, середній показник за 10 років до ВВП: Бельгія – 87%, Словенія – 79%, Сінгапур – 73%, Україна – 45%, Португалія – 42%, Нова Зеландія – 19%. Візуалізація отриманих даних (рис. 1) демонструє, що динаміка валового внутрішнього продукту та суми експорту має подібні закономірності. Графік динаміки ВВП та експорту України за 10 років (рис. 1а) показує: початок спаду ВВП та експорту у 2013 р., після чого у 2016 р. починається зростання до 2019 р., де ми бачимо вплив епідемії COVID-19, що призвело до сповільнення економіки – ВВП виріс лише на 1% порівняно з минулим роком, сума експорту зменшилась на 8%; далі з 2020 р. починається позитивна тенденція – ВВП зростає на 28%, експорт – 33%. Аналіз динаміки ВВП та експорту Нової Зеландії (рис. 1б) ілюструє наявність досить явної залежності між даними показниками: у 2015 р. спостерігається спад економіки, а саме, ВВП зменшився стосовно минулого року – 12%, експорт – 16%; 2017 р. – зростання ВВП на 10% до минулого року та експорт – на 13%; у 2019 р. починається сповільнення зростання економіки у зв'язку з початком епідемії COVID-19: ВВП – 1%, експорт – 0%; у 2021 р. економіка зростає, індекс приросту до минулого року: ВВП – 18%, експорт – 16%.

Графік динаміки ВВП та експорту Бельгії (рис. 1в) демонструє: початок спаду у 2015 р. – ВВП

на 14% до минулого року та експорт – 16%; 2018 р. – зростання – ВВП на 8% до минулого року та експорт – 9%; 2019 р. – починається спад: ВВП – 2%, експорт – 5%; 2021 р. – відновлення економіки, приріст порівняно з минулим роком: ВВП – 15%, експорт – 29%.

Графік динаміки ВВП та експорту Словенії (рис. 1г) та аналіз індексів щорічного приросту ілюструє досить сильний взаємозв'язок двох показників: спостерігається спад показників у 2015 р. до минулого року: ВВП – 14%, експорт – 11%; значне зростання у 2018 р.: ВВП – 12%, експорт – 15%; сповільнення економіки у 2019–2020 рр., де середній індекс приросту – ВВП зменшився на 1%, експорт зростання на 1%; у 2021 р. активізація економіки: приріст ВВП до минулого року складає 15%, експорту – 28%.

Аналіз динаміки ВВП та експорту Португалії (рис. 1д), враховуючи середню частку експорту у ВВП країни – 42%, що значно менша, ніж у інших оцінюваних країнах, все ж таки також дає можливість констатувати, що між даними показниками є досить сильний взаємозв'язок: у 2015 р. спостерігається спад обох показників: ВВП – на 13%, експорт – 12%; 2018 р. – значне зростання економіки, приріст до минулого року складає: ВВП – 10%, експорт – 11%; спад економіки у 2019–2020 рр., середній індекс приросту: ВВП – спад на 3%, експорт – на 10%; у 2021 р. – відновлення економіки, індекс приросту: ВВП – 10%, експорт – 24%.

Нарешті, аналіз динаміки ВВП та експорту Сінгапуру (рис. 1е) також дозволяє зробити висновок, що є досить сильний зв'язок між показниками ВВП та експорту для експортоорієнтованих економік. Так, у 2018 р. спостерігається найсильніший приріст показників на досліджуваному відрізку часу: ВВП зростає на 10%, експорт – на 11%. У 2020 р. спад економіки до рівня 2017 р., індекс приросту до минулого року складає: ВВП – спад на 8%, експорт – на 8%. 2021 р. – відновлення економіки, індекс приросту: ВВП – 15%, експорт – 32%.

Наступним кроком для підтвердження зв'язку валового внутрішнього продукту й експорту та подальшого використання показника експорту країни як загального маркера спеціалізації економіки країни на зовнішньому ринку було проведення аналізу сили кореляційного зв'язку між ВВП та експортом обраних країн у 2012–2022 рр. (табл. 5).

Отримані результати кореляційного аналізу свідчать про існування тісної залежності між обсягами валового внутрішнього продукту та експорту, тобто зростання експорту відповідає зростанню ВВП у лінійній залежності. Своєю чергою, враховуючи отримані в роботі результати аналізу індексів зростання обох показників, можна зробити висновок, що для експортоорієнтованих економік спеціалізація експорту буде описувати спеціалізацію економіки країни загалом на зовнішньому ринку.

Аналіз приросту показників ВВП і ВВП на душу населення в поточних цінах (дол. США) у 2012–2021 рр.

Країна	Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Україна	ВВП	175 707	179 574	130 571	90 477	93 313	112 114	130 916	153 997	155 300	198 316
		приріст	2%	-27%	-31%	3%	20%	17%	18%	1%	28%
	ВВП на душу населення	3 873	3 969	3 054	2 124	2 200	2 656	3 118	3 690	3 751	4 828
		приріст	2%	-23%	-30%	4%	21%	17%	18%	2%	29%
Словенія	ВВП	46 607	48 416	50 010	43 112	44 754	48 572	54 188	54 185	53 547	61 567
		приріст	4%	3%	-14%	4%	9%	12%	0%	-1%	15%
	ВВП на душу населення	22 674	23 517	24 264	20 899	21 681	23 511	26 217	26 039	25 549	29 193
		приріст	4%	3%	-14%	4%	8%	12%	-1%	-2%	14%
Бельгія	ВВП	496 467	521 799	535 529	462 383	475 931	502 587	543 520	535 347	521 445	599 989
		приріст	5%	3%	-14%	3%	6%	8%	-2%	-3%	15%
	ВВП на душу населення	44 824	46 849	47 897	41 147	42 076	44 274	47 683	46 733	45 255	51 875
		приріст	5%	2%	-14%	2%	5%	8%	-2%	-3%	15%
Португалія	ВВП	216 361	226 437	229 961	199 414	206 369	221 280	242 423	240 013	228 356	250 053
		приріст	5%	2%	-13%	3%	7%	10%	-1%	-5%	10%
	ВВП на душу населення	20 577	21 654	22 109	19 252	19 986	21 483	23 573	23 333	22 177	24 264
		приріст	5%	2%	-13%	4%	7%	10%	-1%	-5%	9%
Сінгапур	ВВП	295 093	307 576	314 864	307 999	318 822	343 187	376 987	375 484	345 286	396 992
		приріст	4%	2%	-2%	4%	8%	10%	0%	-8%	15%
	ВВП на душу населення	53 077	53 899	55 560	51 850	53 424	56 918	58 630	58 514	52 988	64 961
		приріст	2%	3%	-7%	3%	7%	3%	0%	-9%	23%
Нова Зеландія	ВВП	175 023	187 145	200 151	176 247	185 824	203 595	209 697	211 036	210 698	247 685
		приріст	7%	7%	-12%	5%	10%	3%	1%	0%	18%
	ВВП на душу населення	39 681	42 084	44 284	38 207	39 399	42 283	42 777	42 329	41 428	48 424
		приріст	6%	5%	-14%	3%	7%	1%	-1%	-2%	17%

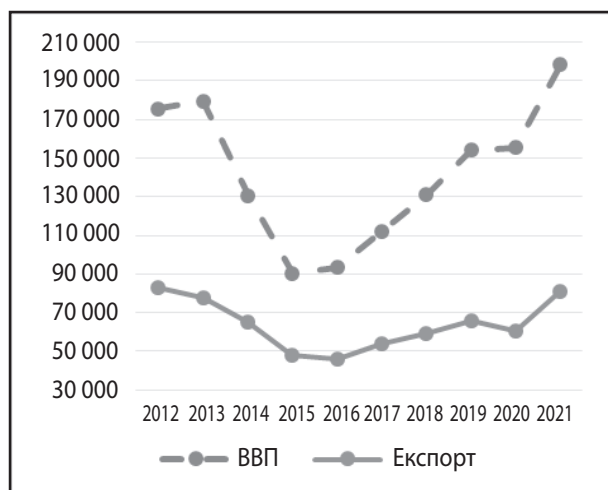
Джерело: складено за даними [7].

Таблиця 4

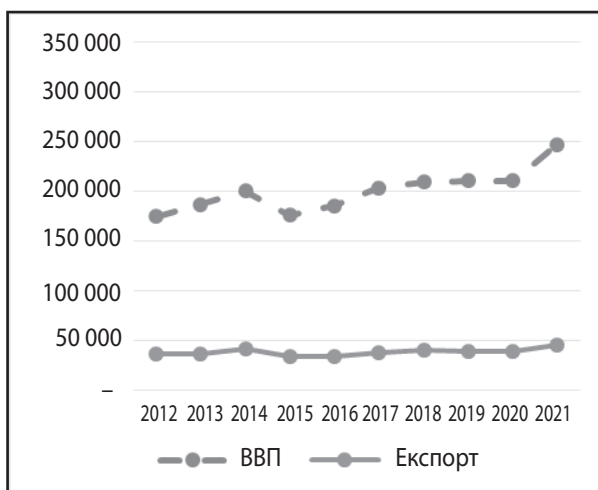
Показники ВВП до експорту у 2012–2021 рр., млн дол. США

Країна	Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Україна	ВВП	175 707	179 574	130 571	90 477	93 313	112 114	130 916	153 997	155 300	198 316
	Експорт	82 792	77 467	65 378	47 818	46 176	54 015	58 970	65 640	60 681	80 734
	% від ВВП	47%	43%	50%	53%	49%	48%	45%	43%	39%	41%
Сінгапур	ВВП	295 093	307 576	314 864	307 999	318 822	343 187	376 987	375 484	345 286	396 992
	Експорт	142 488	148 038	144 711	273 919	254 702	283 645	313 537	291 485	267 125	351 282
	% від ВВП	48%	48%	46%	89%	80%	83%	83%	78%	77%	88%
Бельгія	ВВП	496 467	521 799	535 529	462 383	475 931	502 587	543 520	535 347	521 445	599 989
	Експорт	446 348	468 892	472 023	397 220	398 235	430 062	467 936	446 731	422 071	545 924
	% від ВВП	90%	90%	88%	86%	84%	86%	86%	83%	81%	91%
Словенія	ВВП	46 607	48 416	50 010	43 112	44 754	48 572	54 188	54 185	53 547	61 567
	Експорт	32 192	34 029	35 971	31 967	32 924	38 428	44 191	44 938	44 810	57 410
	% від ВВП	69%	70%	72%	74%	74%	79%	82%	83%	84%	93%
Португалія	ВВП	216 361	226 437	229 961	199 414	206 369	221 280	242 423	240 013	228 356	250 053
	Експорт	83 773	92 063	94 472	82 766	84 794	97 002	107 765	107 046	86 854	107 801
	% від ВВП	39%	41%	41%	42%	41%	44%	44%	45%	38%	43%
Нова Зеландія	ВВП	175 023	187 145	200 151	176 247	185 824	203 595	209 697	211 036	210 698	247 685
	Експорт	36 365	36 187	40 980	34 225	33 812	38 123	39 617	39 478	38 621	44 903
	% від ВВП	21%	19%	20%	19%	18%	19%	19%	19%	18%	18%

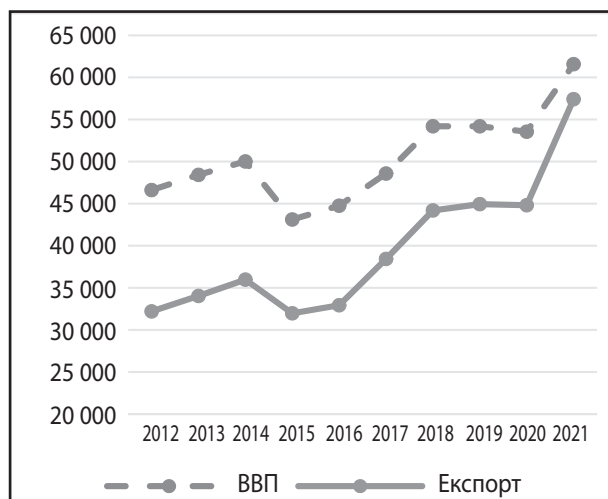
Джерело: складено за даними [7–11].

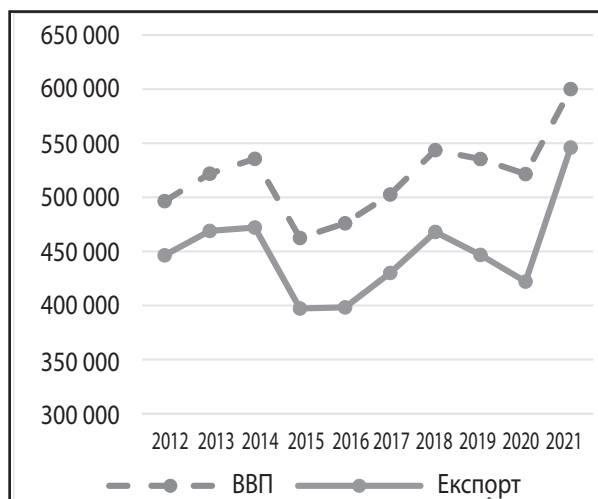
а)

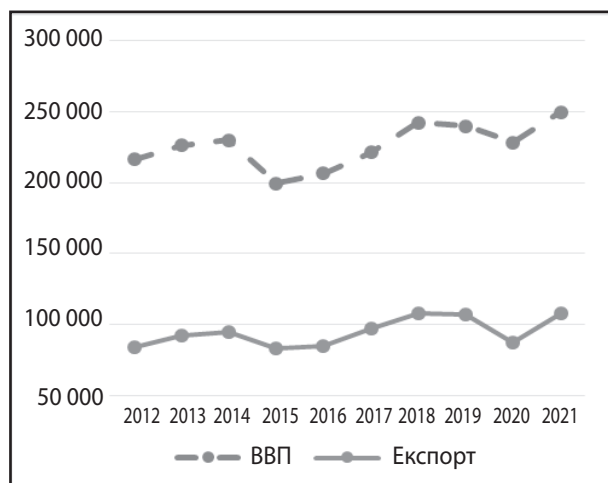
б)

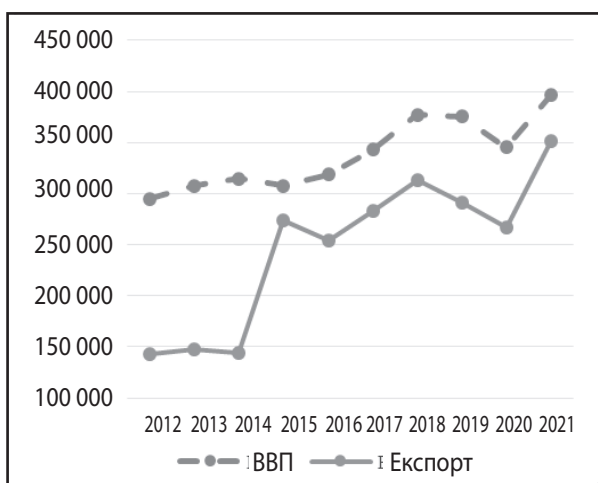
в)

г)

д)

е)

Рис. 1. Динаміка ВВП та експорту обраних країн у 2012-2022 рр., млн дол.

Джерело: побудовано за даними [7-11].

Таблиця 5

Показники сили кореляційного зв'язку між ВВП та експортом обраних країн у 2012–2022 рр.

Країна	Множинний коефіцієнт кореляції R	R ² (Коефіцієнт детермінації)	Нормований R ²
Україна	0,9465	0,8958	0,8827
Сінгапур	0,8279	0,6854	0,6461
Бельгія	0,9304	0,8657	0,8489
Словенія	0,9684	0,9377	0,9299
Португалія	0,8872	0,7871	0,7605
Нова Зеландія	0,9037	0,8167	0,7938

Джерело: авторська розробка.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження підтверджує пряму залежність між рівнем економіки країни за показником ВВП та експортом. Показано, що за рівнем ВВП Україна досить сильно відстає від країн з розвинутою економікою, а за рівнем ВВП на душу населення – в декілька разів, при чому слід відзначити, що ВВП на душу населення краще демонструє реальний стан економіки країни й економічної активності та якості життя. На прикладі розглянутої вибірки країн яскраво простежується експортоорієнтованість економік. Підтвердження прямої залежності між сумою ВВП і сумою експорту протягом 2012–2022 рр. дає можливість оцінити структуру економіки країн за структурою експорту. Так, для обраних у дослідженні країн середній відсоток частки експорту в загальній сумі ВВП складає 68%.

Наступним кроком у дослідженні планується зробити оцінку спеціалізації економіки країни в зовнішній торгівлі за допомогою аналізу структури експорту в розрізі видів економічної діяльності, що дозволить встановити, які саме напрями експорту притаманні країнам з розвинутою економікою, та оцінити рівень їх спеціалізації. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- McKinnon R. I. Foreign Exchange Constraints in Economic Development and Efficient Aid Allocation. *The Economic Journal*. 1964. Vol. 74. Iss. 294. P. 388–409. DOI: <https://doi.org/10.2307/2228486>
- Chenery H., Strout A. M. Foreign Assistance and Economic Development. *American Economic Review*. 1966. Vol. 56. No. 4. Part 1. P. 679–733. URL: <http://www.jstor.org/stable/1813524>
- Karunaratne, neil Dias. Export oriented industrialization strategies. *Intereconomics*. 1980. Vol. 15. Iss. 5. P. 217–223. DOI: <https://doi.org/10.1007/BF02924575>
- Inotai A. Sustainable Growth Based on Export-Oriented Economic Strategy. The Bulgarian Case in an

International Comparison / Economic Policy Institute, 2013. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/sofia/10070.pdf>

- Овчаренко А. С. Експортоорієнтована модель розвитку органічного агропродовольчого ринку України. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 26-1. С. 21–26. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/26_1_2018/6.pdf
- Дунська А. Р., Бондар В. Ю. Експортоорієнтований розвиток підприємств як драйвер економічного зростання країни. *Підприємництво та інновації*. 2019. Вип. 8. С. 40–45. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/8.6>
- World Economic Outlook Database / International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2022/April/download-entire-database>
- Merchandise Exports By Commodity Division / Singapore Government Agency, Department of statistics of Singapore. URL: <https://tablebuilder.singstat.gov.sg/table/TS/M451031>.
- EU trade since 1999 by SITC [DS-018995] / EUROSTAT Database. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>
- Goods and services trade by country. Stats NZ Tauranga Aotearoa is New Zealand's official data agency. URL: <https://www.stats.govt.nz/information-releases/goods-and-services-trade-by-country-year-ended-december-2021/>
- Товарна структура зовнішньої торгівлі / Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/zd/tszt/arh_tszt2023_u.html

Науковий керівник – Калюжна Н. Г., доктор економічних наук, професор, професор кафедри світової економіки Державного торговельно-економічного університету (Київ)

REFERENCES

Chenery, H., and Strout, A. M. "Foreign Assistance and Economic Development". *American Economic Review*. 1966. <http://www.jstor.org/stable/1813524>

Dunska, A. R., and Bondar, V. Yu. "Eksportoorientovanyi rozvytok pidpriemstv yak draiver ekonomichnoho zrostannia krainy" [Export-Oriented Development of Enterprises as a Driver of Economic Growth of the Country]. *Pidpriemnytsvo ta innovatsii*, no. 8 (2019): 40-45. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/8.6>

"EU trade since 1999 by SITC [DS-018995]". *EUROSTAT Database*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

"Goods and services trade by country". *Stats NZ Tauranga Aotearoa is New Zealand's official data agency*. <https://www.stats.govt.nz/information-releases/goods-and-services-trade-by-country-year-ended-december-2021/>

Inotai, A. "Sustainable Growth Based on Export-Oriented Economic Strategy. The Bulgarian Case in an International Comparison". *Economic Policy Institute*, 2013. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/sofia/10070.pdf>

Karunaratne, Neil Dias. "Export oriented industrialization strategies". *Intereconomics*, vol. 15, no. 5 (1980): 217-223. DOI: <https://doi.org/10.1007/BF02924575>

"Merchandise Exports By Commodity Division". *Singapore Government Agency, Department of statistics of Singapore*. <https://tablebuilder.singstat.gov.sg/table/TS/M451031>

McKinnon, R. I. "Foreign Exchange Constraints in Economic Development and Efficient Aid Allocation". *The Economic Journal*, vol. 74, no. 294 (1964): 388-409. DOI: <https://doi.org/10.2307/2228486>

Ovcharenko, A. S. "Eksportoorientovana model rozvytku orhanichnoho ahroprodovalchoho rynku Ukrainy"

[The Export-Oriented Development Model of the Organic Agro-Food Market of Ukraine]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, iss. 26-1 (2018): 21-26. http://bses.in.ua/journals/2018/26_1_2018/6.pdf

"Tovarna struktura zovnishnyoi torhivli" [Commodity Structure of Foreign Trade]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/zd/tszt/arh_tszt2023_u.html

"World Economic Outlook Database". *International Monetary Fund*. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2022/April/download-entire-database>

УДК 338.4

JEL: I19; F19; F20; L65

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-23-29>

США НА СВІТОВОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

©2023 ШУБА М. В., ШТАНЬКО А. С.

УДК 338.4

JEL: I19; F19; F20; L65

Шуба М. В., Штанько А. С. США на світовому фармацевтичному ринку: сучасний стан і перспективи розвитку

Метою статті є визначення сучасного стану та перспектив розвитку США на світовому фармацевтичному ринку. Визначено, що американські фармацевтичні компанії успішно ведуть свою діяльність на світовому фармацевтичному ринку. Розглянуто провідні фармацевтичні компанії США за показником доходу та за капіталізацією. Встановлено, що США мають значну роль у регулюванні світового фармацевтичного ринку. Діяльність Федеральної служби з контролю за продуктами харчування та лікарськими засобами США дозволяє забезпечити високий рівень безпеки та ефективності лікарських засобів, які використовуються в різних країнах світу, та сприяє підвищенню довіри до американських фармацевтичних компаній. Визначено, що однією із основних особливостей участі США на світовому фармацевтичному ринку є сильна позиція американських фармацевтичних компаній на ринку інноваційних препаратів. Розглянуто витрати на дослідження та розробки провідними американськими фармацевтичними компаніями. Проаналізовано показники зовнішньої торгівлі фармацевтичною продукцією США. Експорт США становить 9,4% світового експорту фармацевтичної продукції, у рейтингу світових експортерів країна посідає четверте місце. Китай, Нідерланди, Канада, Японія та Німеччина були основними імпортерами американської фармацевтичної продукції у 2022 р. З іншого боку, США самі виступають головним імпортером фармацевтичної продукції. Імпорт США становить 17,4% світового імпорту фармацевтичної продукції. Ірландія, Німеччина та Швейцарія є основними експортерами фармацевтичної продукції до США. Узагальнено основні тенденції на фармацевтичному ринку США, що впливають на перспективи їх участі на світовому фармацевтичному ринку. Зроблено висновок, що США на світовому фармацевтичному ринку мають великі перспективи. Країна має потужну наукову базу та розвинену інфраструктуру, що дозволяє американським фармацевтичним компаніям бути конкурентоспроможними на світовому ринку та забезпечувати стійкий розвиток галузі. Також США мають великий споживчий ринок. Визначено, що США можуть відчувати певні перешкоди на світовому фармацевтичному ринку через високу вартість розробки препаратів, а також високі ціни на ліки.

Ключові слова: світовий фармацевтичний ринок, США, фармацевтична продукція, експорт, імпорт.

Рис.: 6. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 18.

Шуба Марина Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: marinashuba@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2581-6914>

Штанько Анна Сергіївна – студентка, кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: anna.sh2207@yahoo.com

UDC 338.4

JEL: I19; F19; F20; L65

Shuba M. V., Shtanko A. S. The USA in the Global Pharmaceutical Market: The Current State and Development Prospects

The article is aimed at defining the current state and prospects of development of the USA in the global pharmaceutical market. It is defined that American pharmaceutical companies successfully conduct their activities in the global pharmaceutical market. The leading pharmaceutical companies of the USA in terms of income and capitalization are considered. It is determined that the United States has a significant role in regulating the global pharmaceutical market. The activities of the U.S. Federal Food and Drug Administration ensure a high level of safety and efficacy of medicines used around the world and increase trust in the U. S. pharmaceutical companies. It is further determined that one of the main features of the USA's participation in the global pharmaceutical market is the strong position of the U.S. pharmaceutical companies in the market of innovative drugs. The costs of research and development by leading pharmaceutical companies are considered. The indicators of foreign trade in the U.S. pharmaceutical products are analyzed. The U. S. exports account for 9.4% of global phar-